

In Memoriam Oláh Jolán

„Naj odo drom, agor te n-avel lesz” (Nincs olyan út, aminek ne lenne vége) – gyakran említjük szomorúan, amikor elvesztünk valakit.

Búcsúzunk Oláh Jolán roma naiv festőnőtől, aki 1932-ben született Salgótarjánban, itt élt és alkotott hetvenhárom évig egy kétszobás összkomfortos lakásban. „Festőállványa” egy hokedli volt, amelyen plakát nagyságú alapozott kartonra álmodta riadt szemű leány- és asszonyalakjait. Apró asztalán, a szekrény sor tetején félszáz megfestett karton maradt utána.

Rá emlékezünk...

A Pécskő utcai cigányhegyen tízgyermekes családban nőtt fel. Gyakran betegeskedő édesanyja nem adta be az iskolába: ő volt a dada a kisebbek körül. Testvérei kijártak néhány osztályt, de már 13-14 éves koruktól gyárakban dolgoztak. Őt magát felnőtkorában, a gyermekei és a férje tanították meg írni-olvasni. Kislánként cirkuszos akart lenni vagy balerina, s állandóan babázott. Varrta a babaruhákat. Saját hajából is levágott, hogy rávarrja a kedvenc babája fejére. Nagyon szeretett rajzolni, és agyagból szobrokat készíteni. Már tizenkét éves korában munkát kellett vállalnia. Erdőben és kőműveseknél, tizenhét éves korától pedig – tizenhat éven át – rakodóként egy bányában dolgozott. Volt, hogy a törékeny lánynak pusztá kézzel negyven-ötvenkilós széntömböket is meg kellett emelnie.

Későbbi férjével – a szintén roma festővel –, Balogh Balázs Andrással 1962-ben ismerkedett meg. Az ő hatására

Oláh Jolán: Merengő

kezdett el rajzolni. Egy Mária-kép volt az első rajza. Alkotásait előbb ceruzával rajzolta meg, utána festette ki. Férjétől megtanulta az olajfestés technikáját is.

1971-ben szívbetege miatt leszázalékolták, s azóta a festés vált a legfőbb örömevé.

A hazai naiv művészet „második hullámának” kiemelkedő egyénisége, a roma női alkotók meghatározó alakja volt, aki festészetével egy új látásmódot képviselt. Tehetségéhez megszerezte a mesterségbeli tudást is, amelyet mindvégig sikerült úgy alkalmaznia, hogy közben nem sérült meg ösztönös szemlélet- és kifejezőmódja.

1985-ben a Kecskeméti Naiv Művészeti Múzeumban mutatkozott be egy önálló kiállításon. A múzeum állandó kiállításának anyagában a mai napig is szerepelnek alkotásai. Külföldön először 1992-ben, a párizsi Magyar Intézetben állított ki, ahol a látogatók a férje, Balogh Balázs András képeivel együtt ismerkedhettek meg a műveivel. Azóta számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt itthon és külföldön egyaránt. Budapesten 2002-ben volt az első önálló kiállítása a Dorottya Galériában, ahol festményeiből és szobraiból mutattak be válogatást. A Magyarországi Roma Parlament Galériájában is több nagyszabású kiállítás öregbítette a nevét.

A képein vágázó-száguldó, elnyújtott állatalakokat festett, valamint embereket, gyakran nőket, nemegyszer saját négy gyermekét és két unokáját vagy önmagát örökítette meg.

2005 tavaszán a Pozsony melletti Bazinban, a Szlovák Nemzeti Galéria naiv művészetet bemutató kiállítótermében, Európa egyetlen malomgalériájában (a Schaubmarmalomban) mutatták be műveit. Élete utolsó kiállítását 2005. szeptember 22-24. között a II. Ferencvárosi Roma Kulturális Fesztivál keretében, a Ráday utcában rendezték meg.

Kihullott az ecset a kezéből. A „Bábok és babák királynőjét” régóta húzódo súlyos betegségéből magához szólította Isten. Nyugodjék békében!

Oros-Klementisz Marianna